

Hebraerbrevet

– om den store Ypperstepræst –

... så må Kristus,
der i kraft af en evig ånd frembar sig selv
som et lydefrit offer til Gud,
med sit blod langt bedre kunne rense
vor samvittighed fra døde gerninger,
så vi kan tjene den levende Gud.

Bibelkursus, Indre Mission i Birkerød

lørdag 24. februar 2018 ved

valgmenighedspræst Hans-Ole Bækgaard, Aarhus

Fakta om brevet

- **Forfatter:** Paulus, Apollos, Barnabas, Lukas m.fl.(?). Citat af Origenes (ca. 230 e.Kr.): »Kun Gud ved med sikkerhed, hvem der har skrevet Hebræerbrevet!«. Timotheus omtalt (13,23).
- **Tidspunkt:** Måske før år 70 e.Kr. (templet består endnu); måske år 65-67. Dog gælder det principielle om templet *ikke* dets beståen, men at Kristi offer gælder én gang for alle (snarere tæt knyttet til GT).
- **Modtagere:** Sandsynligvis en jødekristen menighed; måske menighed i Rom (jf. anvendelse af Klemens af Rom; Hebr 13, 24). Overskriften »*Hebræerne*« er en senere tilføjelse fra 90'erne e.Kr.
- **Hensigt:** Formaning til udholdenhed; ikke falde fra den frelsende tro. Brevet omhandler primært Jesu gerning fra opstandelsen til tronbestigelsen i den himmelske tronsal som konge og ypperstepræst. Pege på *det bedre* i pagten ved Jesus Kristus! Udfolde ”det større” ift. ”det mindre” ved Guds Søn (kap. 1-4).
- **Årsag:** Formaningstale (13,22). De er kommet til tro i evangeliets første tid (2,3); fået en fast grundvold under deres åndelige liv (6,1); været villige til at lide for evangeliet (10,32-39). Nu er de: a) *ved at køre trætte* (jf. 10,36; 12,12f); b) *i fare for at falde fra troen* (jf. 3,12-14); c) *i fare for at svingte bekendelsen* (jf. 4,14); d) *i fare for at forlade det kristne fællesskab* (jf. 10,25).
- **Stil/genre:** Brev og/eller prædiken med afrundende lovprisning i 13,20f (bemærk ’amen’) + afsluttende tilføjelse i 13,22ff.
- **Forhold til GT:** Brevet bygger bro mellem GT og NT. Som kirkefaderen Augustin rammende siger: »NT ligger skjult i GT, og GT ligger åbent i NT!« (sml. 2 Kor 3). Den gamle pagt sættes i forhold til den nye pagt – som er *bedre*. Helligånden er guiden (jf. 2 Tim 3,14-17), så Kristus ses i det rette lys (bl.a. 12,1-3). Forfatteren citerer ofte fra GT – både fra det hebraiske GT og (*primært*) fra LXX/Septuaginta, den græske oversættelse af GT. Han anvender flere steder den teknisk litterære metode ’typologi’ (og til tider ’allegori’).
- **Til læsere i dag:** a) Om hvad vi ejer i Kristus (person/gerning) – troens virkelighed, om at holde ud og have målet for øje, om tro, frelsesvished og håb, om forsvar for Jesu guddommelighed over for f.eks. muslimer, Jehovas vidner m.fl.
- **Opbygning:** se boksen til højre.
- **Litteratur:** Bibelhåndbog fra Lohses Forlag ss306-7; Bibelværk for menigheden bd. 18, ss11-29 (kommentar til Hebræerbrevet); Lohses Store Bibelleksikon bd. 2, ss36-42; Credo-kommentaren til Hebræerbrevet (2007).

Opbygning af Hebræerbrevet:

- a. *Forord* – 1,1-4
- b. *Kristi person* – 1,5-4,13
Guds Ord/Kristus, som er større end profeterne [1,1-4]
...Guds Søn/Messias, som er større end englene [1,5-14]
....Formaning mod afvisning af Guds åbenbaring [2,1-4]
...Gud som menneske er i sin ringhed større end englene [2,5-18]
...Jesus større end Moses [3,1-6]
....Formaning mod forhærdelse; ikke komme ind til ’hvilen’; sml. ørkenfolket i GT; Jesus større end Josva [3,7-4,11]
Guds Ord dømmer/frelser [4,11-13]
- c. *Kristi gerning* – Hebr 4,14-10,18
....Formaning til at holde fast ved bekendelsen af Jesus som Guds Søn [4,14-16]
...Kristus er ypperstepræsten [5,1-10]
....Formaning/advarsel mod sløvhed [5,11-6,12]
Guds løfte med ed til Abraham [6,13-20]
...Kristus, den sande Ypperstepræst; præstetjenesten under den nye pagt i forhold til den gamle; Kristi offer én gang for alle til soning [7,1-10,18]
- d. *Opmuntringer og ansvar* – 10,19-13,17/19
....Formaning til ikke at falde fra, men at nå ’målet’ [10,19-39]
...Eksempler med troshelte [11,1-40]
....Formaning til at holde ud i prøvelser og leve ret [12,1-13,17/19]
- e. *Afslutningsønsker* – 13,18/20-25

Citater af Martin Luther:

»Den, som har hørt evangeliet klart én gang, sidder selv med hundrede procent af ansvaret, hvis han ikke bliver evig salig.« (jf. 2,1)

»Om jeg bliver fristet til at tænke, at Gud har forladt mig, finder jeg her fast grund for den vished, at Jesus blev forladt af Gud, for at jeg aldrig skal behøve at blive forladt af Gud.« (jf. 2,9.17)

Guds Søn er *større end ... og mere end ...*

- **1,1-4:** Guds åbenbaring til fædrene via profeterne (1 Pet 1,10-12) og endeligt (5 Mos 18,18) og fuldt ved sin Søn (Joh 1,1-18) »ved dages enden« → 'de sidste tider', som indtrådte med Kristi komme. Kapitlet begyndte med at slå fast, at *Ordet* er mere end profeterne, og at Gud nu ved dages enden har åbenbaret sig fuldt ud i sin Søn.

»Udtrykte billede« [jf. 3,14; 11,1; græsk 'hypostasis' forekommer kun disse tre steder i NT] kan også have betydningerne: 'tillid', 'forsikring', 'natur', også nuancen 'virkeliggørelse'. Med udtrykket *billede* [el. 'karakter'] er der tænkt på aftrykket af en segling eller prægning af kongens billede på en mønt! (udfoldes nærmere ved gennemgang af Hebr 11,1).

Sønnens særstatus: **a)** »er indsat som arving til alle ting« (Rom 11,36); **b)** »ved hvem verden er skabt« (Joh 1,3; Kol 1,17; jf. 1 Mos 1,26ff); **c)** »Guds herligheds glans og Hans væsens udtrykte billede« (Joh 1,18; 14,8-10); **d)** »bærer alt med sit mægtige ord« (Åb 19,13); **e)** »skaffet renselse for vore synder [fornedrelss/lidelse] og taget sæde ved den Højstes højre hånd [ophøjelse]« (Hebr 10,12); **f)** »har arvet et navn, som overgår englene« (Fil 2,9-11).

- **1,5-14:** Guds Søn er *større end* englene (1 Mos 18-19; Luk 1,26-38; 1 Pet 1,2.10f) – 'bevises' ud fra GT:
 - v5 → 2 Sam 7,14
 - v5 → Sl 2,7; Luk 1,32
 - v6 → 5 Mos 32,43 (!LXX; heb. tekst fra Qumran)
 - v7 → Sl 104,4b (spejlvendt!)
 - v8-9 → Sl 45,7-8 (Højsangen; Åb 19,7-9; Matt 22,1-14)
 - vv10-12 → Sl 102,26-28; 2 Pet 3,13
 - v13 → Sl 110,1; sml. Matt 22,41-45

- **2,1-4:** Formaning → '*ikke glide bort...*' (udtryk fra søfarten; sml. 6,19-20) [straf for at falde fra loven; straf for at fornægte evangeliet, som er Guds åbenbaring. Fortabelse og synd i egentligste forstand er at fornægte Gud!, (jf. Rosenius)] En *formaning* om at foretage det rigtige valg, når man hører dette budskab: »*tage sig i agt*«. For hvis det blev straffet, at man ikke overholdte Loven, hvor store er konsekvenserne så ikke, hvis man fravælger/fornægter Guds Søn!?

- **2,5-18:** Guds Søn som menneske i ringhed overgår englene (vv10-18: begrundelse for, at *Jesus måtte blive menneske* (! troens store mysterium):
 - v6b-8a → Sl 8,5-7 (sml. GT-teksten: 'ringere end Gud' el. Hebr.: 'ringere end engle' [LXX])
 - v9 → 'Jesus' (sml. Fil 2,5-8)
 - vv12-13 → Sl 22,23; Es 8,17-18 (Joh 17,2.6.9.12.20) → 'blive en bror'
 - vv14-15 → 1 Kor 15,55f; Luk 12,4-5 (et menneske uden synd mod Satan! jf. Matt 4,1-10; sml. Rom 5,12ff)
 - v16 → Abrahams efterkommere: a) jøder, b) alle der tror på Kristus (Rom 4,16f; Gal 3,29)
 - vv17-18 → Jesus blev fristet og har lidt som menneske: Matt 4,1-11; Luk 22,31-32; Hebr 5,15f (sml. 2 Kor 5,21)

Åbenbaringen af Kristus ...

- bringer evig frelse (5,9)
- bringer evig forløsning (9,12)
- bringer evig arv (9,15)
- bringer en evig pagt (13,20)
- som offer, er bragt i kraft af en evig ånd (9,14)

Kristi offer ...

- er ét endeligt offer (7,27; 9,12; 9,28; 10,10)
- var Hans hengivelse af sig selv (9,14)
- var et åndeligt offer (9,14)
- som præstelig gerning forbliver gyldig og tilstrækkelig (9,12)

For troens hemmelighed er *guds frygten* (jf. 1 Tim 3,16) – udfoldes i 2,5-18

(sml. Fil 2,5-11), at Kristus selv i sin ringhed ('blev menneske') er *større end* englenerne. Derfor kan Han hjælpe og føre Guds børn/Jesu brødre til målet (2,10; 5,9; 7,19f; 7,28; 10,1; 10,14; 11,40; 12,23) → en *banebryder*, en *forløber* og en *fuldender* (jf. 2,10; 6,20; 12,2).

- Guds barns nådestilling er ufattelig høj:
 - først gør Kristus sig til ét med os og bliver født i fornedrelse som et sandt menneske, prøvet i alt sådan som os [2,5-8]
 - så gør Han sig til ét med os på den måde, at 'Han blev gjort til synd for os' (2 Kor 5,21) → »smagt døden« [2,9]
 - og så gør Han os til ét med sig og kalder os brødre! [2,10-13].

Derfor har troen/de troende en 'hvile' (jf. 4,1-11) i, at den/de har en stor *Ypperstepræst*:

- befrier dem fra dødens magt
- løser dem af Djævelen ved at gøre ham magtesløs (Kol 2,15)
- fører dem ud af trældom og sætter dem i frihed (fra Loven)
- er en bror for sine brødre over for Gud (sml. Josef)
- er barmhjertig og trofast (gennem lidelse) → sone folkets synder (jf. sit navn)
- kender til fristelse, da Han selv er blevet fristet i alt og har lidt.

Derfor kan Han hjælpe mennesker!

Kristus mere end Moses og Josva

- **3,1-6:** Kristi himmelske kald → '*Bekendelses-apostel*' og '*ypperstepræst*'. **Kaldet er målrettet 'de hellige brødre'** – dvs. de er endnu ikke faldet fra! Jesus er både *bygmester* og *tjener*, jf. ordet 'hus' [Jesus] og ordet 'lem/del' [Moses] (dog trofast!). 'Huset' er mgh'en, der »holder fast«, jf. 2,1 (om skibet og kursen → nå havnen/målet; »håbet« giver ikke *selvsikkerhed*, men *vished* (jf. kap. 11). Heri ligger »*stoltheden*« gemt (v6)!

Jesus er '*bekendelses-apostel*' [repræsenterer Gud over for mennesker] og '*ypperstepræst*' [går begge veje, men er mest menneskets repræsentant over for Gud] (v1). Moses en tro tjener af huset → Guds frelses-rige; Kristus er Søn af huset – og derfor meget mere! (1 Tim 3,15-16). »*Frimodighed*« (v6) → 'tillid til Gud'; 'frelsesvished'! (se 3,14; 10,19ff).

- **3,7-19:** »*Helligånden*« (salmen er fra Ånden!; historisk korrekt); om den gamle pagts folk, som bruges 'typologisk' om den nye pagts folk [forskellen mellem allegori og typologi!].

NB: '*Forhærdelse*' på vej mod landet.
»*At komme ind i hvilen*«. Advarsel mod frafald som 'ørkenslægten' på vej mod landet:

»Frelse« som begreb, fra LSB:

På mange måder udfolder forfatteren indholdet i det kristne begreb om 'frelsen', som ved sin storhed har gjort dybt indtryk på ham (Hebr 2,3). Han gør brug af Sl 8 til at fremhæve, at det er ved sin lidelse, Kristus er blevet egnet til at føre de mange til herlighed (Hebr 2,5-10); frelsen ses som en befrielse fra Djævelens magt (Hebr 2,14-15) og afbildes som *en hvile*, hvortil de troende får adgang, og som *en arv* (Hebr 3,1-4,13). Frelsens processer omtales som helligelse (Hebr 12,14; jf. 2,11; 10,10.29; 13,12) og som det at nå målet (Hebr 7,11; jf. 11,40; 12,23).

Det nye er 'bedre' end det gamle!!!

Hebr 6,9

Vi er dog overbevist om, at det **står bedre til** med jer, I kære, og at *frelsen venter jer*, selv om vi taler, som vi gør.

Hebr 7,19

— loven førte jo ikke til målet — men der indføres i stedet **noget bedre**, nemlig *det håb, hvori vi kommer Gud nær*.

Hebr 7,22

og dermed er Jesus blevet garant for en **bedre pagt**.

Hebr 8,6

Men nu har Kristus fået en *langt højere* tjeneste, idet Han er formidler af en **bedre pagt**, der er lovfæstet ved **bedre løfter**.

Hebr 9,14

så må Kristus, der i kraft af en evig ånd frembar sig selv som et lydefrit offer til Gud, med sit blod **langt bedre** kunne rense vor samvittighed fra døde gerninger, så vi kan tjene den levende Gud.

Hebr 9,23

Det er altså nødvendigt, at efterligningerne af det, der er i himlene, renses på denne måde, men de himmelske ting selv må renses ved **bedre ofre** end disse.

Hebr 10,34

For I led med de fængslede, og I fandt jer med glæde i, at man røvede jeres ejendom, fordi I vidste, at I ejer en **bedre formue**, som ikke forgår.

Hebr 11,16

men nu var det et **bedre fædreland**, de længtes efter, nemlig det himmelske. Derfor skammer Gud sig ikke ved dem eller ved at kaldes deres Gud. For Han har allerede grundlagt en by til dem.

Hebr 11,35

Kvinder fik deres døde igen ved opstandelse; andre blev pint til døde og afviste at lade sig købe fri, for at de kunne opnå en **bedre opstandelse**.

Hebr 11,40

for Gud havde for vor skyld **noget bedre for øje**, nemlig at *de ikke skulle nå målet uden os*.

Hebr 12,24

...til Jesus, den nye pagts formidler, og til **det rensende blod**, der taler stærkere end Abels

- vv7-11 → Sl 95,7-11 (2 Mos 17,1-7; 4 Mos 20,2-5; 4 Mos 14,22-23) → v11b!
(*alvorligt*).

- vv12-19 → menighedens situation (Sl 95,5-7; 4 Mos 14,1-35).

- **4,1-11:** Definition af »Guds hvile«, som er betinget af v3 (1 Mos 2,2; Hebr 4,9) → sabbat/shalom (hvilefest).

Josva førte folket ind i hvilen, som ikke var den endelige hvile (jf. David: Sl 95,7-8; sml. Sl 132,13f). Den nye 'Josva' → Jesus ('Frelseren') [Yeshua] kan føre mod 'målet', som 'banebryderen'. Vigtig opmuntring i v11.

Nu ikke advarsel mod 'egen sikkerhed', men mod '*at blive træt og miste modet*' (jf. v1). LØFTET (se v2-3!!). Guds skabergerning var fuldført fra verdens skabelse, og da var også 'Hans hvile' tilvejebragt (sml. Ef 1,3ff). Josvas/Frelserens opgave bliver beskrevet (4,8ff).

NB: »Kristus er vejen til hvilen, og Kristus giver hvile undervejs« (sml. Matt 11,28ff).

- **4,12-13:** Ordet er subjekt i begge vers (sml. 1,1-4; Kristus). Beskrivelse/definition af Ordets virke: en dobbelthed → 'lov og evangelium' (eks. Sl 139,1ff; Rom 8,1). Denne skelnen er *Hjertets hvile i Ordets lys!*

Ypperstepræsten over alle!

- **4,14-16:** Når Ordet afslører alt, og man afsløres totalt for Guds øjne, så kan et Guds barn komme til den selvforståelse, at man virkelig må gøre sig umage for at kunne være for Guds ansigt. Når vi ser os selv sådan, så kommer vores Ypperstepræst 'Jesus' til at stå i et centralt og afgørende lys: Da ser vi, hvor uundværlig Han er hver dag; hvor totalt afhængige vi altid er af Hans nåde. *Vi er gennemskuet og alligevel elsket af den levende Gud!*

- Jordiske ypperstepræster → bag forhænget i templet.
- Kristus som ypperstepræst → frem til Gud, nådens trone.
 - sandt menneske (af fri vilje!) og sand Gud (Guds Søn; sidder ved Faderen).

v16 begynder egentlig med et markerende: »Derfor!«. At komme til nådens trone er forsmag på den evige hvile i nådens evige rige.

- **5,1-10:** Ypperstepræsten:
 - udtages blandt mennesker (v1)
 - indsættes på menneskers vegne til at gøre tjeneste for Gud (v1)
 - *synd må sones med gaver og slagtoffer [blod]*
 - kan føle med de uvidende og vildfarende – selv skrøbeligt menneske (v2)
 - *må frembære syndoffer både for sig selv og folket (v3)*
 - må kaldes af Gud ligesom Aron (2 Mos 28,1; v4)

Kristus er ikke af sig selv 'Ypperstepræst', men *gjort* af Gud! (vv5-10).

↑

»Skønt Han var Søn, måtte Han lære lydighed af det, Han led, og da Han havde nået målet, blev Han årsag til evig frelse for alle dem, **som adlyder Ham**, og blev af Gud kaldt ypperstepræst på Melkisedeks vis.« (vv9-10; Luk 22,39-46).

Sand undervisning mod usund åndelighed

- 5,11-14:** Den *optimale* tilstand → være lærere/vejledere (v12a).
Den *reelle* tilstand → brug for mælk og ikke fast føde [= at få repeteret troens ABC, begyndelsesgrundlaget i Guds Ord] (v12b).

Årsag til situationen: »Blevet sløve til at høre« (v11) → **lydighed gør lyd-hør; ulydighed sløver den åndelige sans!** (NB)

Mælkeføde [spædbarn] → uden erfaring i talen om retfærdighed (v13).
Fast føde [voksne] → opøvet evnen til at skelne mellem godt og ondt – og har med 'retfærdighed' at gøre (vv13b-14).

- **6,1-3:** Definition af begynder-undervisning [grunden til omvendelse] (6,1-3):
 - omvendelse fra døde gerninger og tro på Gud
→ *aflægge os selv/oprøret mod Gud; tro på alt, Gud har sagt.*
 - læren om dåben og håndspåleggelse
→ *pagtforholdet (Rom 6; Tit 3,3-8); Gud skænker og virker, hvad Han siger.*
 - læren om dødes opstandelse og evig dom
→ *begivenheder ved Kristi genkomst (Matt 25,31ff; 1 Kor 15; Åb 20 m.fl.).*

»Menigheden havde mistet den første tids klarhed over de ting, der virkelig betyder noget til frelse (5,14). De havde ikke opøvet evnen til at bruge Guds evangelium og skelne mellem gavnligt og ugavnligt til frelse! De trænger egentlig til at begynde helt forfra.« (Bibelværk, bd 18, s36).

Definition af voksen-undervisning (6,13-10,18):

- gennemgås i de følgende kapitler i Hebræerbrevet(!).

Hvordan er forkyndelsen i vores sammenhænge i dag – set i lyset af brevets omtale af *begynder*-undervisning og *voksen*-undervisning?

- 6,4-12:** Advarsel mod frafald (NB: sagt for at opmuntre, ikke for at tage modet fra læseren!) **sml. 2,1-4.**

Menigheden *er ikke faldet*, men de er faretruende på vej til det...! (jf. opmuntringen i vv9-12):
→ set i lyset af 'ørken-menigheden'.
→ sml. 10,26ff; Joh 6,37; Matt 12,30-32; 2 Kor 7,10f;
1 Joh 5,16.
→ f.eks. Judas (Joh 13,2; Mark 14,21).

Synden mod Helligånden (6,4-8; sml. 10,26-31):

- den, der 'taler mod Helligånden'/spotter Helligånden' vil aldrig få tilgivelse! (jf. Matt 12,32; Mark 3,29; Luk 12,10) – modsat synd mod Menneskesønnen!

Se uddybning i bogen *Hovedet under armen?* (s313-320: *Er det umuligt at komme til tro igen, hvis man først er faldet fra?*)

Steder, der nok taler om noget andet:

- At lyve for HÅ kan medføre døden (men hvad med bagefter?), ApG 5,3
- Vi kan 'volde HÅ sorg' (ved at sige nej til helliggørelsen), Ef 4,30
- Vi kan 'udslukke HÅ' (ved bl.a. at sige nej til HÅ's gerning gennem nådegaverne), 1 Thess 5,19

Hebræerbrevet behandler en-gang-for-alle-fracaldet grundigt:

Hebr 6,4-8: virkelig personligt, modne kristne, der bevidst siger "NEJ!!" til Jesus! (sml. 2 Pet 2,20ff).

Hebr 10,38f: hvis man ikke vil leve af tro (men i stedet bygge sin frelse på gode gerninger og religiøse handlinger).

Hebr 12,14-17: Esau var i den grad så ligeglad med det dyrebareste i sit liv, at han byttede det bort for en ret linse! Dermed var døren lukket i, og han kunne ikke siden åbne den! (græd ikke over sin synd, men over sin egen elendighed!, jf. 1 Mos 27,38ff).

1 Joh 5,16: der er en 'synd til døden' – her er det nytteløst at bede for vedkommende (men hvornår bliver vi så sikre på det, at vi skal undlade at bede??; sml. Jak 5,16).

Joh 16,8 er nok centralt: Helligåndens vigtigste opgave er at overbevise os om vores synd og vise os hen til Guds retfærdighed (= Jesus) og vise os, at Gud er Herren, og at kun Han kan give os evigt liv.

Hvis man takker nej til denne gerning fra Guds side, kan man simpelthen ikke tro på Gud! Man oplever intet behov for syndernes forladelse; man kunne aldrig drømme om at bede om den. Man søger slet ikke Gud – man lukker ørerne for Ham! Og har man allerede kendt Ham og levet tæt sammen med Ham og så afviser/fravælger Ham – ja, så er der ingen vej tilbage.

MEN:

HUSK lignelsen om den fortabte søn (Luk 15,11-32) → åndelig død, men Gud vækker ham til live igen (= omvendelse) og får ham frelst. Man kan altså godt falde fra og så bringes til live igen! Det er kun det totale, bevidste fracald, der er uigenkaldeligt! (jf. Hebr 2,1-4). Man kan også godt falde afsindigt dybt i synden som en personlig kristen – og alligevel modtage syndernes forladelse. 1 Joh 1,9 (jf. 1 Joh 2,1-2) gælder *altid!* Tænk på David efter hans hor og mord og løgne – Gud tilgav ham, da han bekendte sin synd (se Sl 32; 51; 143; 2 Sam 11-12).

Derfor passer det gamle sjælesørgeriske husråd stadig: »Hvis du er bange for at have syndet mod Helligånden, er det 'bevis' på, at du ikke har gjort det!« (se også her Joh 6,37!).

Men glem aldrig formaningene i Hebræerbrevet: Det kan stadig gå galt – så hold fast!

Forfatteren behandler altså her (vv4-6) det svære emne om 'hjerterets forhærdelse'. Han illustrerer det ved at bringe et billede/lignelse (vv7-8) om jord/havebrug. I denne sammenhæng fungerer nemlig en *naturlov*:

- al jord må have regn for at kunne bære afgrøder.
- den jord, som er blevet hård og gold, bliver simpelthen tilgroet af ukrudt og tidsler m.v., som tager magten fra alle andre vækster.
- når dette er sket, hjælper det ikke med regn på ny, for da er de gode vækster kvalt af ukrudt, tjørn og tidsler.

Satan arbejder på denne måde (sml. Matt 13,1-23). Han elsker at så ukrudt i alle hjerter, også i Guds børns hjertejord. Derfor er der en uophørlig kamp imellem ondt og godt også der, hvor den gode hjertejord tager imod nådens regn i anger og bod.

I den kinesiske Bibel er »fattig i Ånden« oversat med »porøs hjertejord«. Den jord, som drikker regnen, er netop de fattige i Ånden, de som sørger, hungre og tørster efter retfærdighed. De er salige = *får velsignelse af Gud*. Forfatterens pointe er dybest set at pege på, at fortabelsens mulighed er reel, og derfor bør vi arbejde med frygt og bæven på vores frelse (Fil 2,12; sml. 1 Kor 9,27). Ikke i selvsikkerhed, men i *Kristus-vished*.

I vv11-12 skildres på en meget god måde **troens vilkår**:

- ivrig efter at holde fast ved den rigdom, som håbet rummer.
- have tålmodighed i sin venten efter opfyldelsen.
- kan ikke overleve i sløvhed (tro og sløvhed er som ild og vand!).
- *tro kræver*: iver, kamp og tålmodighed – ellers kan den gå til grunde.

Troen griber om noget, som endnu ikke er synligt (bl.a. Rom 8,24f) – derfor kan det være vanskeligt at fastholde troen. Derfor må troen lide, tåle og kæm-

pe (jf. Jesus); dette ligner ikke umiddelbart 'hvile' (kap. 4), men kamp! Og sådan er også troens tydeligste kår i denne verden – både 'hvile/fred' og 'kamp/anfægtelse'.

Trøsten findes i, at "*Gud ikke glemmer*" (6,10; sml. Es 49,14-16; 1 Kor 1,8; Fil 1,6; 1 Thess 5,23-24 m.fl.). Han har en 'arv' i vente til sine arvinger – og dem husker Han på (jf. 6,13-20).

Et løfte, en ed, et håb – troens anker (kap. 6,13-20)

- Hovedpersonen *Abraham* bliver identificeret i 6,12 → 'tro', 'tålmodighed' og 'arver'. Han kommer på banen pga. to ting: a) *stor troshelt*, jf. kap. 11; b) *hans betydning i forhold til Melkisedek*, jf. kap. 7.
- Gud giver et 'løfte' og sværger ved en 'ed' → sværge ved noget større; eden indebærer, at hvis løftet svigter, så forsvinder det, der er sværget ved (altså Gud selv!; sml. Tit 1,2). Gud er ikke en løgner! (= et spørgsmål om tro og vidnesbyrd). Gud afgiver faktisk en 'ed' mere (jf. 7,20-22): Kristus er præst i kraft af en ed fra Gud (udsagn fra Sl 110,4). Årsagen til denne vidneførelse fra Guds side findes i lovens væsen, jf. 5 Mos 19,15.
- »at tage sin tilflugt til« ('gribe om') = at tro – på 'håbet' (v11; sml. 11,1). Håbet udfoldes videre i vv19-20:
 - »et anker for sjælen« [jf. 2,1; billedet med skibet!]
 - »urokkeligt og sikkert« [fast og uforgængeligt → evig substans]
 - »rækker ind bag forhængen« [fra det jordiske til det himmelske!]
 - Jesus, en forløber
 - Jesus, en evig ypperstepræst
 - Jesus, banebryder og fuldender (→ fuldføre løbet)

HÅBET:

- giver frimodighed og stolthed (3,6)
- rummer en rigdom (6,11)
- giver os nærvær med Gud (7,19)
- er noget centralt i den kristne bekendelse (10,23)
- er tæt forenet med troen (11,1)

[På forhængen i templet var der *keruber* (se 1 Kong 6,23-35; sml. 2 Mos 26,31). Keruber hører vi om i forbindelse med Syndefaldet som dem, der bliver sat til at spærre vejen tilbage til Paradiset og Guds nærværet for det syndige og faldne menneske (1 Mos 3,24). Det store Evangelium er, at det himmelske nu er virkelighed! (jf. 10, 19ff) for mennesket. Kristus er gået ind bag forhængen til det allerhelligste → til Guds tronsal (jf. himmelfarten); ind bag dét forhæng, som netop blev flænget fra øverst til nederst (læg mærke til bevægelsen!), da Han fuldførte sit værk/forsoningen på korset (Matt 27,51). Vi ser ikke denne virkelighed synlig nu, men 'håbet' er som et anker (+ tov), der forbinder os med denne virkelighed, som er usynlig for os nu, men som skal blive synlig en gang. I alt dette er Satan (og dermed lovens fordømmelse af et menneske) magtesløs over for Kristus (sml. Kol 2,14-15). Og det er vores virkelighed nu ved troen på Jesus Kristus! Som brødet bliver brudt ved nadveren, således er forhængen brudt. Det er en sand virkelighed – en *real-præsens*!]

Den sande Ypperstepræst (kap. 7,1-28)

- Forskel mellem brug af 'typologi' og 'allegori'.
- *Melkisedek-begrebet* (se 5,6.10; 6,20; sml. 2,17f; 4,14-5,10) udfoldes nu grundigt:
 - begivenhed i 1 Mos 14,17-24 og brugen i Sl 110,4 (eneste GT-steder!).
- **Forudsætning for at forstå teksten:**
 - at Abraham – som er velsignet af Gud! (1 Mos 12,1-3) – modtager velsignelsen fra Melkisedek viser, at hans storhed anerkendes (v1.7).
 - Abraham viser dette i praksis ved at give tiende – meget rig på dette tidspunkt! (v2.4).
 - Melkisedek-personen bruges til at fremhæve én, som er mere end ypperstepræsten under Loven (v11ff) – og dermed til at vise forskellen mellem den gamle præstetjeneste og den nye under Kristus.

- Melkisedek bruges her som forbillede ('typos') på Jesus – så alt det, der siges om ham, også kan siges om Jesus:

- **Melkisedek-skikkelsen:**

- uden begyndelse og uden ende (se v3).
- både konge og præst! (ingen andre i GT; særposition som ypperstepræst).
- præst for Gud den Højeste (Skaberen af himmel og jord!) – indsat af Gud.
- konge af Salem (Fred) → konge af Jerusalem!
- »Retfærdighedskonge« og »Fredsfyrste/-konge« (sml. Es 9,5-6; Åb 19, 11ff) – bringer retfærdighed og fred!
- mere end Levi-sønnerne: Får tiende under Loven; Melkisedek får tiende, selvom han ikke er af slægten – og endda af slægtens stamfader (vv4-10).
- Levi-sønner dør (v8a), men Melkisedek forbliver i live (v8b).

- **Ændring af præsteskabet:**

- Loven → Levi-stamme → Aron → dødelige præster → *målet* (gentagne ofre; v11.19.23.27f) – *konklusion:* **Loven førte ikke til målet** (v19a).
- Inkarnationen/Evangeliet (NB! 'jomfrufødsel', v16c) → Juda-stamme → på Melkisedeks vis → levende præst for evigt → *målet* (ét offer for altid; v12-17.19.23-28) – *konklusion:* **»Der indføres noget bedre, nemlig det håb, hvori vi kommer Gud nær«** (v19b + v25).
 - den egentlige forskel: Det gamle var ikke bekræftet med en 'ed'; det nye er bekræftet med en 'ed' (vv20-21).
 - det gamle var ufuldkommen; det nye i Kristus er fuldkomment – og derfor har det sin plads i Himlen, Guds tronsal – og derfor er Kristi person og gerning nødvendig for os for at være i Guds nærhed! (sml. Mark 10,45; Rom 8,34; 1 Joh 2,1f).
 - konkret vil det sige, at Jesus er den Højestes præst; Han er evig, og Han er syndfri.

- **Resultatet er, at der er stiftet en ny pagt mellem Gud og mennesker!** (se 7,21d.26-28).

Gud skriver en ny pagt (kap. 8,1-13)

- Derfor bliver nu spørgsmålet – efter at det er vist i kap. 7: *Hvem er Kristus?; Hvad indebærer den nye »pagt«, hvor Kristus er den evige Ypperstepræst?*
 - Retfærdigheden sidder ved højre side af den Højestes trone (v1).
 - Retfærdigheden gør tjeneste ved det sande Åbenbaringstelt (v2; 2 Mos 25,8-9.40; 2 Mos 31,3) → Gud viste dette frem på Golgata!
 - Retfærdigheden frembærer gaver og slagtofre (v3f; sml. 5,1ff).
 - Konklusion: Bedre pagt, ved bedre løfter! (v6).

Ekskurs – for troens rette tilegnelse:

- Troens *virkelighed* er uden for os selv, og derfor må vi gribe om noget, vi har i Ordet – uanset hvad vi måtte føle og erfare (dette er den 'faste føde').
- Der er en tydelig sammenhæng mellem Hebr 8,3 og *Joh 17!* → »Jesu Ypperstepræstelige bøn«. Kristus frembærer dels 'bøn', dels 'sig selv' (jf. gaver/offer) → Ypperstepræst! Offeret er bragt én gang for alle på menneskers vegne; Han frembærer sig selv; se Sl 49,8-10.16.
- Det er vigtigt at fastholde, at 'præsten' må være i Himlen, ikke på jorden; for det er jo dér, at Guds dom skal fældes! (sml. Åb 5) – dette er også grundlaget for en ret forståelse af begrebet 'lov og evangelium'.
- Det er vigtigt at forstå, at det ikke er troen i det enkelte menneske, som skaber en ny tilstand i Himlen for det pågældende menneske, men *troen skal blot gribe om noget*, der allerede er. Heri ligger *Evangeliet* til stor trøst for en synder.

- Derfor: Når vi *ikke* rammes af Guds vrede og straf, skyldes det *ikke* noget på jorden – eller at Gud er stoppet med at være vred (!), men netop skyldes alt dette, som Kristus er i Himlen for os!

Fra Jesu Ypperstepræstelige bøn (Joh 17,3.24-26):

»Og dette er det evige liv, at de kender dig, den eneste sande Gud, og Ham, du har udsendt, Jesus Kristus. ... Fader, jeg vil, at hvor jeg er, skal også de, som du har givet mig, være hos mig, for at de skal se min herlighed, som du har givet mig, for du har elsket mig, før verden blev grundlagt. Retfærdige fader, verden har ikke kendt dig, men jeg har kendt dig, og de har erkendt, at du har udsendt mig; og jeg har gjort dit navn kendt for dem og vil gøre det kendt, for at den kærlighed, du har elsket mig med, skal være i dem, og jeg i dem.«

- **Den ny pagt rummer...** (angives ved det længste GT-citat i NT fra Jer 31,31-34):
 - ikke skrevet på tavler, men i hjertet (v9.10; sml. Sl 37,31; 40,9) → ændring af Loven (jf. 7,12.18).
 - fra at have Moses som 'mellem-mand' har Guds folk nu fået Kristus / Guds Søn (jf. 3,1-6; 2 Kor 5,14-21).
 - fra at dadle/irrettesætte til at tilgive deres uret og ikke længere huske på deres synd (v8.12; sml. Sl 103,8-13). Den gamle pagt kunne nok afsløre synd og bringe forsoning, men ikke fjerne synden ved ofrene i sig selv (ofrene pegede på og hentede sin kraft fra Kristus; se kap. 9-10).
 - fra at falde ud af Guds pagt til at kende Gud; Han vil være deres Gud, og de skal være Hans folk (v9.10-11). Det bygger ikke på *ydre* tilkendegivelser af Guds vilje, men på en *indre* overbevisning (v11). Derfor har alle lige adgang i troen på Kristus.
- **Den nye pagt er bedre ...:**
 - fordi noget *er* opfyldt; Loven opfylder ikke, men det gør Evangeliet (Kristus).
 - Loven er ikke i stand til at forandre menneskehjerter → Gud dadler ikke pagten, men budene, fordi menneskers relation til Gud ikke skal hvile på Loven. Loven gav ikke lyst til at leve Guds vilje, men gjorde dem tværtimod utrygge ved Gud. Kun den nye pagt/Evangeliet kan forny hjertet og skabe en '*frivillig lydighed*' (Ez 36,25-28).
 - menneskers relation til Gud skal hvile på det løfte, at de skal have en præst inde foran Guds trone. Ved denne præst ejer vi:
 - syndernes forladelse for al synd,
 - en evig nåde for himlens trone,
 - evig fred,
 - evig velsignelse,
 - evigt liv.

Denne pagt er nu blevet virkelighed ved, at vores præst, som *er* alt dette, er i Himlen nu – og nærværende hos os både selv (jf. real-præsens i forbindelse med nadveren) og ved sin Ånd (se f.eks. Ef 3,15-19).
- **Den nye pagt betyder for Guds-barnet...:**
 - de troende ser Jesus i Himlen til gavn for dem. Evangeliet driver dem til Ham. Under Loven flygtede de langt borte fra Gud, når synden var stor. Men nu drives de til Jesus, når synden er stor (→ gudsfrygt!). Det er 'at kende Herren' og 'leve med Jesus' i nådens rige. Sådan er det for alle, fra den mindste til den største (v11) i det folk, som hører Herren til.
 - alt dette virker en forandring i hjertet. På det grundlag kan vi begynde 'at elske Gud og Hans bud'. Det er noget helt nyt, der begynder i os. Et nyt liv

er blevet til, som ikke kan andet end elske og ophøje Gud. Hos Ham regnes vi for rene, som om der aldrig havde været synd i os (sml. Sl 51,11-14).

- lydighed til Loven sker nu ikke som forpligtelse, men som privilegium (se Gal 5,3.13ff; 1 Joh 5,3; Joh 14,15ff m.fl.).
- I v13 hentydes der til, enten *a*) at den nye tidsalder er begyndt, og Kristus snart kommer igen, eller *b*) at templet i al sin synlighed snart skal forgå. I hvert fald står det helt sikkert, at det gamle er forældet, noget nyt er kommet til (sml. 2 Kor 5,17).

Det himmelske i jordisk skikkelse (kap. 9,1-10)

- Beskrivelse af den første pagts 'gudstjeneste-ordninger' (vv6-10) og 'den jordiske helligdom' (vv1-5) – forordninger skulle vise '*Guds nærvær*' (sml. 7,19).
- Helligdommen (jf. 2 Mos 25-27):
 - forreste rum/det Hellige: lysestagen, bordet, skuebrød + røgelsesoffer-altar. I dette rum gør præsterne tjeneste.
 - det inderste rum / det Allerhelligste: pagtens ark. I den lå tavlerne, en krukke med manna, Arons stav. Ovenpå arken stod to keruber i hver sin ende, som med vingerne dækkede sonedækket / nådestolen. Alt i dette rum bar *guld*. Kun ypperstepræsten kom her én gang om året med blod (jf. 3 Mos 16). Skulle sone sine egne og folkets uvidenhedssynder. De bevidste synder sones med andre offer (se 3 Mos 1-9).
- Konklusioner af forfatteren ud fra den '*foreløbige Helligdom*':
 - Helligånden viser, at vejen til det Allerhelligste endnu ikke er åbnet (v8).
 - ofrene/ceremonierne kan stadfæste Guds nærvær, men ikke reelt føre den troende [og dennes samvittighed; sml. 9,14; 10,22] til målet (v9).
 - ordningerne viser, at de kun er gyldige en tid og peger på noget 'bedre', nemlig *den rigtige ordening*.

Det ene offer én gang for alle (kap. 9,11 - 10,18)

- Med v11 kommer der noget markant nyt: »*Men...*«:
 - Vejen til det Allerhelligste er blevet åbnet! Ikke i en jordisk form, men i den egentlige og himmelske helligdom – i den guddommelige verden:
 - det er sket én gang for alle: 9,12.26.27; 10,10f m.fl.
 - blodofferets virkelighed og handling i tre afsnit: 9,11-14 + 9,15-22 + 9,23-28 → præciseres i 10,12!
 - Kristi frivillige (se 10,1-10) 'blodoffer' bringer den troende frem for Gud mhp. at rense fra synd [*ren samvittighed*] og at indvie til tjeneste for Gud [*takoffer*; sml. Rom 12,1-2]:
 - Kristus frembar ikke andet blod, men sit eget i kraft af en evig Ånd (9,12.14.22.25-26.28; 10,12-14; 13,20f; se også Rom 3,25; 5,9).
 - blod og offer hører sammen. I Es 53,5-12 (jf. v10) nævnes »skyldoffer« (se 3 Mos 5,15ff). Der findes forskellige ofre (se 3 Mos 1-9), men ud fra Esajas er syndoffer og skyldoffer mest relevant. Der er stor lighed mellem disse to, men også en forskel. Ved syndoffer ofres forskellige dyr, men ved skyldoffer kun en buk. *Skyldoffer var altid privat; det gjaldt den enkelte person, mens syndoffer også kunne gælde hele folket. Skyldoffer har sit særpræg i, at man ofrer som erstatning for sin private synd over for Gud og mennesker. Her siges altså, at Jesus går ind og giver erstatning for hver enkeltes private synd.* En meget præcis udfoldelse af 'Stedfortrædelsen' ved Jesu korsdød (objektiv forsoningslære!).
 - Derfor er Kristus formidler af noget 'bedre' – *en ny pagt!* – som er indtrådt i kraft af Hans død. For dermed bliver testamentet/pagten gyldig og kan udvirke sit indhold. En pagt stiftes med blod, jf. både Moses (v19-20f) og Kristus (vv23-28; sml. Matt 26,28 → '*nadveren*').

- Loven rummer kun en skygge (10,1) og bliver aldrig selve skikkelsen af det oprindelige (v1). Selvom det sker gentagne gange (10,1.3), ophæves ikke ofrenes jordiske relation. Ofrene må hente deres 'sonings-kraft/virke' et andet sted fra. Ofrene virkede til syndserkendelse (vv2-4), og blodet blev bragt i synderens sted (v4). Derfor kunne den troende i GT få *syndernes forladelse*, når vedkommende troede på blodets rensende og sonende kraft – i lyset af løftet om et 'bedre' offer ved løftets Søn (Es 1,18; 52,13-53,12):
 - de gentagne ofre pegede frem mod offeret én gang for alle (10,9-10)!
- Kristus er virkelighed – for Han er nemlig trådt ind i verden som menneske *OG* Gud for at sone synden, tage forbandelsen/straffen og fravende Guds vrede én gang for alle – med sig selv som offer for at frelse alle, som tror på Ham. Han vil føre dem til målet (se 10,14; sml. 9,9), når Han kommer til syne anden gang (9,28). Dette udfoldes ved brug af tre GT-citater [→ jf. at stadfæste et vidnesbyrd; gøre gyldigt!]:
 - *Sl 40,7-9*; (Es 1,11) [jf. v5-10] – tankegang fra 2 Mos 21,1-6
 - (2 Mos 29,38;) *Sl 110,1* ([jf. v11-14])
 - *Jer 31,31-34* [jf. v15-18; sml. Hebr 8,7-13]
- Loven og dens indhold er kun *skygge* (10,1), men Kristus og Hans offer med alt, hvad det rummer, er *virkelighed* (10,9.12-14) – ja, det bevidnes af Helligånden (jf. 10,15).
- For Jesu skyld er vi nu fuldkomne 'rene og retfærdige, himlen værdige'! Vi er fri for selv at skulle frembringe en hellighed. Loven kunne ikke føre til målet, men det kunne Jesus. Denne frelse er så sikker og urokkelig, at vi allerede kan sige, at vi er *frelste*, selvom vi først oplever det synligt på den nye jord. Det er så sikkert, at vi allerede nu kan sige, at vi er *hellige* (udvalgte, helliggjorte), selvom vi først ser det fuldt ud og synligt på den nye jord.

Adgang til Guds trone i den himmelske helligdom (kap. 10,19-39)

- Alt dette ('voksen-undervisningen'; sml. 6,1) skaber – i troen på Kristus – '*frimodighed*', som giver '*tålmod*', som udvirker '*udholdenhed*'! (jf. 10,19):
 - at kunne gå ind i den nye Helligdom – for Guds ansigt
 - at gå ad den levende vej ind bag forhænget – for Guds ansigt (sml. 6,19-20)
 - vi har en stor (Ypperste)præst over Guds hus
 - NB: udgangspunktet er nu, at vi er nået frem til Guds trone – fra 10,19-13,19 handler det så at sige om 'vejen tilbage fra Guds trone til hverdagslivet'.
- Alt dette skaber muligheder for os [åndelige privilegier → funderet i 'tro' og 'lydighed']:
 - »Lad os derfor træde frem med oprigtigt hjerte, i en fast tro og bestænket på hjertet, så vi er befriet for ond samvittighed, og med legemet badet i rent vand.« (v22; jf. 9,14.22) [der peges sprogligt markant på 'dåben' inkl. 'tro']
 - »Lad os holde urokkeligt fast ved bekendelsen af vort håb, for Han, som gav os løftet, er trofast.« (v23) [fordybe os i 'Bibel og Bekendelsen']
 - »Lad os give agt på hinanden, så vi tilskynder til kærlighed og gode gerninger.« (v24) [stræbe efter 'aktiv kærligheden'; sml. Rom 12,9-21]
 - »Lad os ikke svigte vor egen forsamling, som nogle har for skik, men formane hinanden så meget mere, som I ser, at dagen nærmer sig.« (v25) ['broderkærlighed' og 'fred'; sml. Rom 13,11-14; Gal 6,10; 1 Pet 3,8ff]

»Et venligt ord varmer tre vintre«

(kinesisk ordsprog)

»Du er ikke blot ansvarlig for det, du siger, men også for det du undlader at sige«

(citater af Martin Luther)

- 'Synde med vilje' (v26-31; sml. 6,4ff; Matt 12,31ff; se gennemgang af 6,4ff).
- Opmuntring til udholdenhed (v32-39) med baggrund i deres kristne fortid! Versene fungerer nærmest som intro til kap. 11 [NB: to citater i vv37-38 om 'udholdenhed'].

Tro og lydighed (kap. 11,1-40)

- Åndelig formaning ud fra kap. 6,13-10,38: »Men vi hører ikke til dem, der viger tilbage, så vi fortæbes, men til dem, der tror, så vore sjæle frelses.« (10,39). Denne konstatering leder frem til kap. 11, som på en vidunderlig rig måde udtrykker, at siden Syndefaldet (jf. 1 Mos 3,15; sml. 11,3) har mennesker troet på Guds løfter, som nu er opfyldt i Kristus. Dette skal rette vort sind ind på at være udholdende og ikke falde fra (sml. 12,1-3).
 - Kapitlet begynder med en "tros-definition", som vi ikke rigtig finder andre steder i NT (se 6,19-20): »**Tro** er fast tillid til det, der håbes på, **overbevisning** om det, der ikke ses.
 - Fast tillid: 'væsen' (Hebr 1,3), 'tillid' (3,14). Hvad troen retter sig mod er usynligt [modsat sanserne/følelserne → det synlige/mærkbare], men ikke dermed subjektivt – det er en sikker forvisning om Guds Ord og løfter!
 - Overbevisning: 'en praksis/livsvandring i overbevisningen, at Gud gør ret' (sml. Job 16,21; 23,7; se også 2 Kor 5,7-10).
- Som oversigt til forståelse af »de gamle« (v2) – se skema nedenfor; fodnoter i DO92.

Troens person	Troens udtryk	Guds bevidnelse	Troens forskel	Vers i Hebr + GT	Bemærkning
'Vi'	Fatte	Gud skabte af intet	Ikke tilfældigt	v3; 1 Mos 1-2	Hebræerne/intro
Abel	Frembar offer	Modtog offeret	Retfærdig (Kain)	v4; 1 Mos 4,3-7	
Enok	Behagede	Tog ham bort	Ikke se døden	v5-6; 1 Mos 5,21-24	NB: forklares i v6!
Noa	Gudfrygtighed	Bragte dom/varsel	Arving	v7; 1 Mos 6-9	
Abraham	Adlød/udholdende	Gav land i eje	Vente / håbet	v8-10; 1 Mos 12,1-9	Patriarkerne!
Sara	Gud = troværdig	Gav afkom	Bønhørt	v11-12; 1 Mos 21,1-7	inkl. Abraham
'Alle disse'	Bekendte, at de var fremmede	Skammer sig ikke; vil være deres Gud	Søger et bedre fædreland	v13-16; 1 Mos 4-50	Opsamling
Abraham	Bragte dyrebart offer	Gud anviste et andet offer!	Troede på opstandelsen	v17-19; 1 Mos 22	inkl. Isak
Isak	Velsignede	(? Udvalgte)	Indgriben fra Gud	v20; 1 Mos 27	
Jakob	Velsignede/bøn	(? Udvalgte)	Indgriben fra Gud	v21; 1 Mos 48	
Josef	Befalinger om fremtiden	(? Gav fred/trøst)	Troede løfterne	v22; 1 Mos 50	
Moses' forældre	Omsorg	Gav styrke/frimodighed	Blev ikke skræmt	v23; 2 Mos 2	
Moses	Hellere lide for Gud end synde	Vished om løn/frelse	Stædighed/udholdenhed	v24-26; 2 Mos 2-3	
'Han' (Moses)	Holdt ud	Guds-visen-sig (den usynlige, dog nær)	Uden frygt	v27; 2 Mos 3-11	
'Han' (Moses)	Indstiftede påsken	Standser 'Ødelæggeren'	Blod, ikke død	v28; 2 Mos 11-12	
'De'	Vandring	Baner vejen	Overlevede	v29; 2 Mos 14-15	Israelitterne
Israelitterne	Erobring	Baner vejen	Indtog byen/sejr	v30; Jos 6	Folket
Rahab	Viste gæstfrihed	Beskytter	Overlevede	v31; Jos 6,17-25	
Gideon, Barak, Samson, Jefta, David, Samuel, Profeterne	Tjeneste for Gud på forskellige måder	Kaldte og indsatte; gav styrke og nådegaver til tjenesten	Kraftfuld tjeneste som vidnede om Guds almagt	v32-34; Dom 4-16; 1 Sam; 2 Sam; 1 Kong; 2 Kong; Esajas, Jeremias, Ezekiel m.fl.	Samling af eksempler
Kvinderne	Smerte/lidelse/glæde	Håb/trøst/udholdenhed	Bedre opstandelse	v35; 1 Kg 17; 2Kg 4	(?)
'Andre'	Smerte/lidelse/glæde	Håb/trøst/udholdenhed	Bedre opstandelse	v36-38; ?	?
'Alle disse'	[Se denne række ovenfor]	Bevidnet i historien. (Guds mål = at føre alle sammen i Kristus)	Troede, men så det ikke opfyldt pga. 'os'!	v39-40; GT	Opsamling

Holde ud i løbet med Jesus som forbillede (kap. 12,1-3)

- På baggrund af kap. 11 (om trosvidnerne / blodvidnerne) opmuntres læserne til at ...:
 - »frigøre sig fra enhver byrde« (Matt 11,28-30 m.fl.).
 - »frigøre sig fra synden« (1 Joh 2,1-2 m.fl.).
 - problem: »omklamring« - miste tålmodet, håbet m.v.
 - »holde ud!« - jf. 'et væddeløb' (Luk 21,34; 1 Kor 9,24ff).
- Forbilledet til opmuntring ...:
 - »se hen til Jesus!« [sml. tankegang fra Rom 4,23-25]
 - troens 'banebryder' og 'fuldender' (2,10; 5,9).
 - udholdt korset; dets skam og lidelse pga. håbet/glæden.
 - sidder ved Guds højre side i himlen (sml. 7,25).
- Håbets formaning ...:
 - »hold jer Ham for øje«.
 - »bliv ikke trætte«.
 - »mist ikke modet«.
- De gamle holdt ud til enden (11,39-40), men Kristus er bedre at holde sig til, da Han fører til målet (2,10; 5,9; 7,11.19.28; 9,9; 10,1.14; 11,40; 12,16.23).

Håb for tvivlere:

Se *bagud!* – til alle vidnerne

Se *omkring* dig! – menigheden

Se *opad!* – Jesus som din ypperstepræst, der beder for dig og hjælper dig

Se *fremad!* – mod målet

Livet som kristen er ikke lutter lagkage – men det ender i alle tiders fest!

»Jesus er den første og den eneste, som fuldkomment har troet Gud. Hans tro var ikke stykkevis; Hans tro blev aldrig til skamme. Selv som menneske ejede Han det fuldkomne samfund med Gud. Hos alle andre findes der brist i troen, men ikke hos Ham. Ikke engang på korset. Selv i gudsforladtheden råbte Han: Min Gud! På korset fuldendtes den tro, som i et jordeliv var blevet prøvet i alt for at vise, sig fuldkomment (4,15; 5,8). Jesus har ikke alene levet fuldkomment for os; Han har også troet fuldkomment for os. Og da Han havde levet fuldkomment og troet fuldkomment, blev Han årsag til evig frelse for syndere.«

Kæmp for alt, hvad du har kært... (kap. 12,4-17)

- Nok har menigheden lidt – også i kampen mod synden/vantro (v4), men ikke sådan, at martyrer er fremstået for Kristi navn skyld. Dette (og den måske manglende udholdenhed) har fået dem til at glemme *formaning* om **Guds tugt/opdragelse** (det nok mest udfoldende sted i Bibelen om dette; sml. 5 Mosebog; Jobs Bog og Ordsprogenes Bog).
- Synden udefra er synlig; den farlige synd er indefra, hvor kun Kristus kan sejre (se Jak 1,12-18; 4,1-10; 1 Pet 4,12-19; sml. Hebr 12,15-17).
- I jordisk sammenhæng er det kendt, at fædre tugter/opdrager barnet/sønnen af kærlighed mhp. at forme og danne, så han vokser op og 'kan nå sit mål' (leve ret efter Guds vilje; sml. 2 Tim 3,14-17). Gud tugter/opdrager også os mhp. at ville os det *bedste* og *få del i Hans hellighed* (vv7-10).
- I Guds skole er der et fag, som hedder 'lidelse' (sml. Matt 6,13). Vidende om Guds almagt (sammenhæng med begrebet 'gudsbillede'), kan det vække frustration/anfægtelse hos den troende, at Gud ikke fjerner lidelsen (jf. fremgangsteologien). Opdragelse kan vække ubehag, mens den står på (v11); men bagefter udmøntes 'resultatet' i gode frugter (se v11b-13).
 - Derfor opfordringen i v14:
 - *stræb* efter FRED (over for andre mennesker) [NB: det er ikke ordet 'kærlighed', der nævnes!].
 - *stræb* efter HELLIGHED (over for Gud).
- To måder at miste '*tugtens velsignelse*':
 - »at foragte Herrens opdragelse« – Gud gør noget ved min synd i forhold til Ham og til andre mennesker!

- »at opfatte lidelsen som løn som forskyldt og som straf, fordi Gud er vred«
– Gud opdrager altid med kærligheden som grundlag også dér, hvor vi ikke kan gennemskue det! Kun troen indser, at der er kærlighed bag ved opdragelsen. Den synes at være straf, men den er velsignelse. Den synes at være meningsløs, men den er fuld af mening. Den synes at være unødvendig, men den er nødvendig (sml. 5 Mos 29,21-28).
- Eksempel på at miste velsignelsen: Esau (v15-17). Forhærdelse er en konkret mulighed/konsekvens i det åndelige liv. Kan opstå ved ...:
 - at søge efter velsignelsen, men vil undgå tugten!
 - at fælde tåre over sin dumhed, men ikke over sin ulydighed! (sml. 1 Mos 27,30-38)
 - arrigskab over syndens frugter fører ikke til omvendelse og hellighed (modsat: 'daglig omvendelse'). Man kan ikke bruge Gud uden at bøje sig for Gud! Vejen til velsignelse og vejen til Gud går om ad omvendelse (jf. Joh 3,1-21) – ligesom vejen til frelse går gennem dom/omvendelse (jf. Esajasbogen). Det er der ingen undtagelse fra.

»Livet rummer uigenkaldelige afgørelser, som det gælder om at finde styrke til at stå igennem i tro og udholdenhed. I modsat fald kan det tidspunkt komme, da alt, hvad der er at sige, er et 'for sent'.«

Gudstjeneste for Gud eller forhærdelse (kap. 12,18-29)

- Lovens bjerg (det jordiske) → *det trælbundne*
 - Sinaj som centrum i den gamle pagt, hvor Gud mødte mennesket i sin hellighed og barmhjertighed (jf. bl.a. 2 Mos 34,6ff).
- Evangeliets bjerg (det himmelske) → *nåden*
 - Zions bjerg som centrum for sand tilbedelse og lovsang (Sl 65,2f; Es 2,3; 28,16). Guds løfter er knyttet til dette bjerg og dermed også centrum for frelsesforventningerne. Derfor kaldes bjerget også for 'den levende Guds stad' og 'det himmelske Jerusalem'. Byen har sine indbyggere (sml. Sl 46, 5; Joh 14,2; Åb 21) af både engle og mennesker (Kristus-disciple).
 - I 11,40 nævnes det, at ingen når 'målet' (det evige liv) før andre. Den nye jord fremstår først efter opstandelse og dom (jf. Åb 20-21). Dette modsiges ikke af indholdet i 12,23; i sammenhængen peges der på livet efter opstandelsen, og dermed åbnes der op for den klassiske teologiske tanke, at der findes en form for 'mellem-tilstand' (fra dødens indtrædelse til Jesu genkomst/opstandelsen).
- Hvilket »mål« (v23; jf. 11,39-40)? Svaret kommet i v24: 'Målet' har sin kulmination i henvisningen til Jesus og Hans offer. Hans uskyldige blod, som Han udgød, har bragt renselse for al synd. Derfor »taler det stærkere end Abels (blod)« → mens Abels blod råber på hævn (1 Mos 4,10), *vidner Kristi udgydte blod om nåde og tilgivelse*.
- NB: v25 (overvej personligt! – både til trøst og advarsel). Forfatteren understreger det alvorlige i 'forhærdelsen'. I vv26-27 udtrykkes, at skaberværket står over for en kosmisk transformation ↔ Kristi offer, som fortsat vil gælde og frelse.
- Opfordring til det kristne 'gudstjeneste-liv':
 - takke for det evige rige, som vi ejer i troen på Kristus (v28) → et liv i guds frygt, taknemmelighed og tilbedelse.
 - med tak tjene Gud, som er hellig (v28f):

De Kristus-troende er ikke kommet til et jordisk Sinaj, hvor Guds mægtige tilsynkomst er egnet til at vække frygt og rædsel, men til et himmelsk Zion, hvor Guds nådige nærvær betinger en evig tilbedelse og lovsang.

Der var en tid, da Gud havde advaret sit folk »på jorden«, nemlig på Sinaj bjerg; nu derimod kommer advarslen »fra himlene«. Og når de, som hørte, forkastede Hans advarsler i fortiden, blev straffet for deres vantrø, må vi endnu mindre regne med at gå fri for straf, hvis vi vender ryggen til Jesu himmelske budskab (sml. Hebr 2,1-4).

- *grundlag*: Vi har del i noget, som består!
- håbet om det kommende (jf. 'løfterne') må motivere til at leve det liv, der skal leves i evigheden på den nye jord. Håbet må så at sige have en konkret form i nutiden → etisk (jf. 13,1ff; Rom 8; 12-14).
 - det handler om *virkeliggørelse* (synligt!) af at have adgang til Guds tronsal (jf. 10,19ff).

Troens liv (kap. 13,1-6)

- **Etiske opfordringer:**
 - *broderkærlighed* ('filadelfia'). Skelnen mellem 'næstekærlighed' og 'broderkærlighed!' [13,1]
 - *gæstfrihed* (jf. Abraham – at have engle på besøg!). Særligt omsorg for dem, der lider for troens skyld (f.eks. i fængsel/martyr m.v.) [13,2-3]
 - *ægteskabet* (både før og under! – jf. GT). En kristen skal kunne styre sit begær – også seksuelt (sml. 1 Kor 7) [13,4]. Det gælder singler, som gifte, som fraskilte, som homofile, som ...
 - *penge* (roden til alt ondt/bekymring; GT-citaterne er Guds svar) [13,5-6]
 - disse områder er modsat dagens trend: 'sex', 'penge' og 'magt', hvor der ikke er grænser for sin realisering. Frihed frem for alt er vel nærmest parolen!

Ledere og ledernes leder (kap. 13,7-17/19)

- **Fokus på ledere** (vv7-8):
 - talt Gud Ord ...
 - levet efter Gud Ord ...
 - se på dem som forbilleder ...
 - efterlign deres tro ...
 - lederen over alle ledere: *Kristus* (v8) – Han er uforanderlig! (jf. hele brevets forkyndelse/undervisning).
- **Dette fører til formaning om ...** (vv9-16):
 - ikke føres på afveje af alle mulige fremmede lærdomme (her nok jødedom!):
 - hjertet skal leve af nåden! [derfor ikke have offerfællesskab (→ bekendelseshandling) og/eller nadverfællesskab med vranglærende; se vv9-10].
 - vort alter er bedre end materialismens eller religiøsitetens alter.
 - Kristi offer udenfor byen [a] blod i Helligdommen; b) resten brændes op uden for lejren → Golgata] (vv12-14; jf. 3 Mos 16,27; sml. 3 Mos 24,14.23; 2 Kor 5,21) må udvirke ofre [→ 'godgørenhed' og 'gavmildhed'] hos os (jf. takofre = vores daglige gudstjeneste; sml. Rom 12,1-2; Hebr 12,28 m.fl.). Grundtonen i 1 Joh 4,19: »*Vi elsker, fordi Han elskede os først!*«.
- **Fokus på lederne ...** (v17):
 - adlyd dem!
 - ret jer efter dem!
 - i sidste ende til gavn og opbyggelse for dem selv.
 - undgå, at gode åndelige ledere bliver udbrændte – for jeres egen skyld (f.eks. opmuntre, hjælpe, vise omsorg osv.).

Bønner og hilsner (kap. 13,18/20-25)

- Anmodning om forbøn. Forfatteren (sidder måske i fængsel!) kender og elsker menigheden (modtagerne af brevet) og beder for dem. Af hjertet ønsker han, at de må finde *Fred med Gud*. Derfor har han talt disse stærke ord til dem med fuld frimodighed og god samvittighed.

- Læseren skal huske på, at de skal følge og gøre Guds vilje, når de nu kender til hele denne store sandhed om Guds frelseværk. *Samtidig* skal de mindes om, at det ikke er dem, der virker, men Fredens Gud virker i og gennem dem (sml. Fil 2,12-15). De er redskaber for Ham – i »lydighed« og »frivillighed«.
- Fårenes store hyrde → »vor Herre Kristus« (større end Moses; sml. Sl 40,1ff; Es 54,10; Es 63,11ff):
 - Gud førte sit folk op fra Egypten gennem vand til det forjættede land via en pagt skrevet på tavler; stadfæstet med blod.
 - Gud førte sit folk ud af syndens slaveri og evig død gennem vand til det forjættede land via en pagt skrevet i hjertet; stadfæstet ved blod!
- Hilsnerne (særligt om Timotheus) til 'alle ledere' og 'alle de hellige'.

Fra andagtsbogen 'Ny kraft' af Erling Ruud [stykket til 12. september]

»Joseph Haydn, den berømte musiker, sagde en gang: "Jeg giver, hvad jeg har. Når jeg tænker på Gud og Hans kærlighed, bliver mit hjerte så fyldt af glæde, at noderne strømmer frem under pennen. Og når Gud har givet mig et glad hjerte, vil Han sikkert have, at jeg skal tjene Ham med glæde."

Nogle mennesker tænker altid på det, de savner, og er stadig bedrøvede og utilfredse. Der findes også kristne, der har det på den måde. Selv om de ikke tænker på ydre savn, så er de bestandig optaget af deres åndelige fattigdom. De sukker og klager over, at de har så få sejre og så lidt frimodighed, så svag en tro osv.

I stedet for at stirre os trætte på vore nederlag, vort kolde hjerte og fattigdommen hos os selv, skulle vi fordybe os i Kristi herlige sejr, Hans varme, bankende hjerte, Hans uudtømmelige rigdom på nåde for al vor synd.«

»Den tro, som tror uden at se, får at se det, den tror!«

TELTHELLIGDOMMEN

HELLIGDOMMEN

Et særligt telt (13,7 x 4,5 x 4,5 meter), hvor Gud skulle 'bo' eller være til stede hos sit folk. Helligdommen skulle være et samlingspunkt, hvor folket tilbad og ofrede.

BRONZEALTERET

Alteret (2,2 x 2,2 x 1,3 meter), hvor der altid brændte ild, blev brugt til de daglige ofringer hver morgen og eftermiddag.

BRONZEBÆKKENET

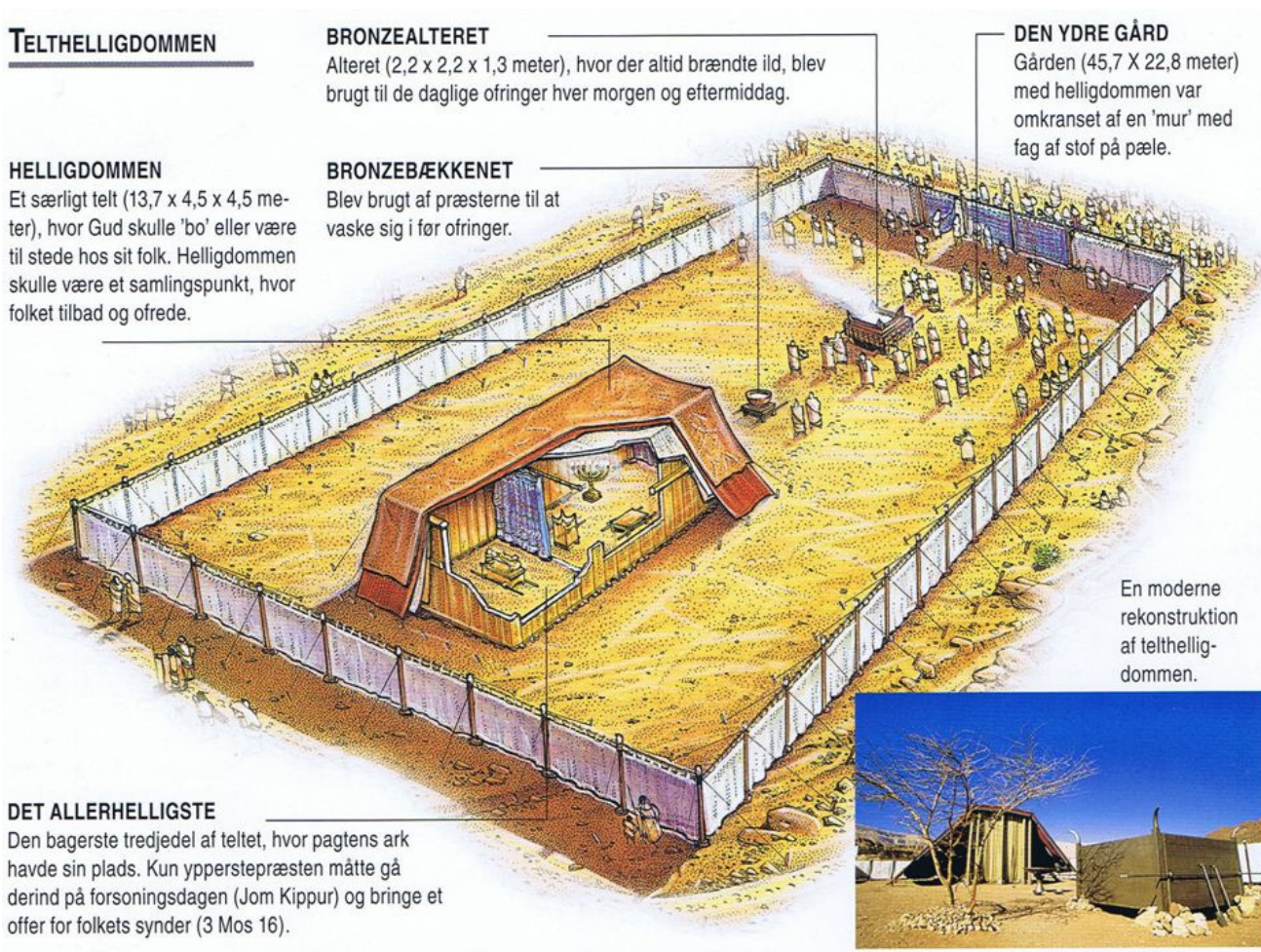
Blev brugt af præsterne til at vaske sig i før ofringer.

DEN YDRE GÅRD

Gården (45,7 X 22,8 meter) med helligdommen var omkranset af en 'mur' med fag af stof på pæle.

DET ALLERHELLIGSTE

Den bagerste tredjedel af teltet, hvor pagtens ark havde sin plads. Kun ypperstepræsten måtte gå derind på forsoningsdagen (Jom Kippur) og bringe et offer for folkets synder (3 Mos 16).

En moderne rekonstruktion af telthelligdommen.